

BIJLAGE: TAALBESCHOUWELIJKE TERMEN

Volgende termen moet je begrijpen en kunnen gebruiken. Ze ondersteunen je om te reflecteren over je taalgebruik en over het taalsysteem, en helpen je om je vaardigheden te ontwikkelen.

ALGEMEEN

Betekenisrelaties: middel-doel, chronologische relatie, oorzaak-gevolg, voordelen-nadelen, voor- tegen, redengevend, tegenstellend, opsommend, vergelijkend, toelichtend, concluderend, samenvattend

teksttypes: kranten- of tijdschriftartikel, column, opiniestuk, recensie, infografiek, instructie...

tekststructuren: probleem-oplossingsstructuur, maatregelstructuur, evaluatiestructuur,

handelingsstructuur, onderzoeksstructuur, chronologische structuur

tekstsoorten: informatieve, opiniërende, persuasieve, prescriptieve, narratieve teksten

feit, mening, standpunt, argument, objectief, subjectief

SOCIOLINGUISTIEK

taalfamilie, taalverwantschap

Indo-Europese talen, Germaanse talen, Romaanse talen, Slavische talen, Semitische talen

ationale, geografische, sociale en situationele taalvariatie, taalvariant

monolinguaal, bilinguaal

Standaardnederlands, Algemeen Nederlands,

streektaal, regiolect, dialect, tussentaal

accent of tongval

sociolect, etnolect, vaktaal, jargon

mannentaal, vrouwentaal, jongerentaal, kindertaal

register: formeel, informeel, spreektaal, schrijftaal,

archaische taal

Oudnederlands, Middelnederlands, Nieuwnederlands

PRAGMATIEK

humor: ironie, parodie, satire, zwarte humor, taalhumor, absurde humor, situatiedumor, overdrijving, woordspeling

communicatiemodel: zender (spreker, schrijver), ontvanger (lezer, luisteraar), bedoeling, effect, boodschap, code, kanaal, medium, situatie of context, ruis, code

monoloog, dialoog, polyloog

stelling of these, besluit of conclusie

standpunt, argument (soorten), tegenargument

drogreden (soorten) of sofisme

syllogisme of sluitrede

premissie

non-verbale communicatie, lichaamstaal

MORFOLOGIE

neologisme, archaïsme

klanknabootsing of onomatopée

leenwoord, directe ontlening, indirecte ontlening,

vreemd woord, bastaardwoord, leenvertaling,

betekenisontlening, volledig geïntegreerde

leenwoorden, inheems woord

dialectisme, purisme

(volks)etymologie

onomastiek (antroponymie en toponymie)

letterwoord

porte-manteauwoord of kofferwoord

woorddeel, morfeem, grondwoord, prefix, suffix

stam

samenstelling, samen koppeling, afleiding,

samenstellende afleiding

naamval of casus

congruentie

WOORD- EN ZINSEMANTIEK

betekenisverandering: betekenisuitbreiding, -

verschuiving, -verenging, betekenisverdichting

letterlijk, figuurlijk, denotatie, connotatie, pejoratief,

melioratief, eufemisme, dysfemisme

synoniem, antoniem, polyseem

hyponiem, hyperoniem, eponiem, geoniem

klanknabootsing of onomatopée

homoniem, homofoon, homograaf

beeldspraak: allegorie, antropomorfisme, associatie, metafoor, personificatie, verdinglijking, synesthesie, vergelijking, metoniem of metonymie (deel voor het geheel, geheel voor een deel, maker-gemaakte, plaats-

product, inhoud-houder, enkelvoud voor meervoud, oorzaak-gevolg)

stijlfiguren: hyperbool, paradox, antithese, hyperbool, litotes, understatement, parallelisme, paradox of schijnbare tegenstelling, retorische vraag, woordspeling

spreekwoord, spreuk, zegswijze of uitdrukkingwijze

stijlfouten

contaminatie, pleonasme, tautologie

modaliteit (soorten of middelen)

humor: ironie, parodie, persiflage, sarcasme, cynisme, satire, absurdisme